

LIBERTATEA

Abonamentul la „Libertatea”: 50 Lei pe an.
Pentru țărani, prețul foil e scăzut la numai
32 Lei pe an, 16 Lei pe 6 luni, 8 Lei pe 3 luni.
„Foata Interesantă” și „Plugarul Luminat”
îi-se dau gratuit. — În Jugoslavia 40 Dinari.

FOAIE PENTRU POPOR

Apare în fiecare Joi

Director: Pr. IOAN MOȚA

Pentru Americani: „Libertatea”, „Foata Inter.” și
„Plugarul Lum.” pe un an 2 dollari. Banii se trimit
la dl John I. Savu, 1. Main Str. Warren, Ohio. Foli
la Orăștie se dă de știre prin o cartă postală.

Pe aiurea și pe la noi.

La greutatea mari, înțelepciune mare și mare
călcare pe inimil...

De curând marele bărbat de
stat al Angliei, Lloyd George, con-
ducătorul politicii engleze din zi-
lele și până azi războiului (în vremei
ce toate țările au schimbat în vre-
mea asta 2—5 guverne, poporul
englez îl ține la cârmă pe Lloyd
George ca pe cel care mai mult
ca oricine poate împlini greaua
slujbă de a cârmui nava statului prin
grelele zile ce trăim), — într-o
vorbitură a sa a spus:

„Întrebările mari și grele ale
refacerii Europei, muncă în fruntea
căreia stă Anglia, — cer încă pe
un lung și de ani o politică de
unire națională! Nici partidul
conservator (al său), nici cel libe-
ral (aproape la fel de tare), nici
unirea lor amândouă, nu
poate învinge aceste greutate. Es-
trea din zvircolirea în care se zbate
și politica Angliei, — ca aproape
a tuturor statelor din Europa, —
s'o poate aduce, decât unirea
națională, formată din toate par-
tidele!” El, Lloyd George, nu se
dă înapoi dela o astfel de forma-
țiune, ca doară doară, punând toți
mâinile lor pe acea cârmă, s'o
poată îndrepta mai cu siguranță
spre țărâna mântuirii. Ceea ce va
să zică: Nu un partid ori două să
stea la cârmă, luptându-se cu va-
lurile ce izbesc corabia țării, iar
celelalte să stea supărate de o
parte, criticând pe cel ce singuri
au pot atâta, cât ar fi de lipsă.

Iacă vorba de om înțelept. A-
cest glas l'am auzit și la noi în
România: toți capii partidelor de
impotrivire, vre-o 6—7, au cerut:
„Guvern de concentrare”,
cu sprijinul tuturor! Dar par-
tidul liberal a crezut cu totul alt-
fel decât Lloyd George, și a luat
singur conducerea năii statului.
Și până-acum nu s'a dovedit s'o
poată conduce spre mulțumirea
țării.

Alta.

Anglia se trezise și ea, după
războiu, cu o armată destul de în-
semnată. Oprind atât om sub arme
oprește atât amar de brațe mun-
citoare dela munca lor, scade
rodul (produsul) în fabrici, în ne-
goi, în lucrul câmpului, în tot.

Capetele luminate engleze și-au
zis: De acum nici 50 de ani, n'o
mai fi război! De ce așa ținea eu
sub arme o armată, ca și atunci
când la hotarele țării s'ar ivi nori
amenințători? Când s'or ivi acel
nori, voiu și eu ce să fac ca să
preîntîmpin potopul lor. Dar acum
cel puțin 40 de ani — să mă
pun cu toate puterile, cu toate
brațele, pe muncă roditoare!

Și de aceea guvernul englez a
venit în sfatul țării cu un plan de lege
că — scade toată armata la 250.000
de oameni (La o țară de 50 mi-
lioane în Europa și 350 milioane
pe celelalte părți ale pământului).
Și 415 deputați au votat ca așa
să se scadă armata, și numai 43
au fost împotriva scaderii.

Glas de frate cuminte...

În numărul de Paști al revistei
„Cosinzeana” găsim la „Flori
de-o zi” (deși s'ar fi potrivit mai
bine la o rubrică a „Florilor ce
nu mor”) scrisoarea — lină de du-
cioșie și înțelepciune a unui cărtu-
rar din Basarabia.

El a primit revista „Cosinzeana”
trimisă lui de directorul revistei,
fost profesor în Basarabia pe când
scriitorul acelei scrisori era Direc-
torul învățământului secundar (Li-
cee, gimnazii) de acolo. — Luarea
aminte a fostului profesor basar-
bean, l'a mișcat pe cărturarul mol-
dovean din Chișinău, încît s'a simțit
îndemnat a-i scrie cele de mai jos:

St. Dle Bornemisa!

„Cu mare mulțumire am primit
și cu multă plăcere am citit Nr 1
al revistei „Cosinzeana” ce ați
binevoit să mi-l trimiteți.

Plăcere mi-a făcut mai întâi
sfatul, că vați adus aminte de Ba-
sarabia, că nu ați uitat și de mine.

Au trecut aproape patru ani
dela unire, noi însă frații „Români
din patru unghiuri”, rămânem încă
tot depărtați unii de alții nu
numai în spațiu, dar, par'că chiar...
„în cuget și simțiri!”

E o mare nevoie să ne vedem
mai des, să ne cunoaștem mai bine,
câci împrejurările trecutului vitreg,
prea ne-au înlăturat. Nu știu pe ce
cale și cu care mijloace s'ar pu-

teă de făcut aceasta mai cu spor
mai ușor, — la toată întâmplarea
o măsură din cele mai nimerite e
schimbul de păreri prin lipar (prin
foi), legătura prietenească prin o
muncă culturală împreună.

O și mai mare mulțumire am
simțit când am văzut, că în revista
D-V. nu e nici un cuvint de po-
litică.

Accesă mărturisire poate Vă
miră pe D-v. Nu mă mir. Sunteți
fiii Ardealului eroic, căruia istoria
i-a îngăduit să desfășoare o mare
și rodnică muncă culturală în tre-
cut, și estăzi sunteți ocrotiți și că-
lăuziți de poveșta măreșelor umbre
ale nemuritorilor Malor, Ștăcal și
Micu.

În astfel de împrejurări ferice
poate că orice sbucium politic, nu
vă dă nici o grijă, nu vă însoală
nici un desgust.

Noi suntem Basarabeni, cari în
trecut am fost lepădați de Dumne-
zeu și uitați de oameni; suntem
acel frați ai D-voastre cari atât
amar de vreme am fost lipsiți de
cultura românească.

Din nenorocire, dela trecutul
atât de trist, am trecut îndată la
timpul de față politicantă, plin de
palmi, și cultură curată, de care
suntem atât de însetați, ne vine cu
multă sială, cu mare greutate, pe
cînd se crede, că aici, anume în
cultură, e singura cale a deșteptării
și a propășirii, de care alina nevoie
are neamul nostru.

Cred că după aceste lămuriri,
veți înțelege bucuria ce mi-a adus
„Cosinzeana” și veți primi sincera
mea dorință, să aveți cel mai mare
spor în munca D-voastră culturală.

Veți fi fericiți când împrejurările
imi vor îngădui, să vă trimit și eu
ceva pentru revistă.

Chișinău, 18 Febr. 1922

Cu cel mai adânc respect
Nicolae Popovschi.

Iacă un glas de om cuminte.
El se înfioară, că multă lume, de
aceea ce se numește azi „politică”
în țara noastră! Și stăruie pentru
munca culturală, de care popo-
rul român are așa de multă lipsă
încă. El se bucură ca de lucru
mare, că vede o revistă, care „nu
face politică”, — pentru că vede
că gazetele ce fac politică (unele
numai tot „politică” dela început
până 'n sfârșit), — roscolesc în chip
de tot îngrijitor patimile, chiar și
între oameni cu carte, dar mi-te
în poporul de rând!

Ne spunea zilele astea un domn
doctor, că în unele sate din jurul
Sibiului au ajuns oamenii a nu
mai primi lapte unii dela alții, dacă
cele 2 ouți sunt de partid politic
deosebit, a nu mai lăsa să mai

ducă vecinul apă din fântina lui,
dacă e de altă tabără politică.

Apoi pe acest drum poporul tre-
buie să se oprească! Am face păcat
de moarte dacă l'am împinge mai
departe pe acest lunecuş al patî-
milor. Că dacă ura s'ar arăta între
oameni numai cînd e vorbă de
politică, n'ar fi nimic îngrijitor,
dar, cei supărați nu mai lucrează
împreună cu dragă inimă nici în
trebile bisericeii, nici în ale
școalei, nici în ale comunei! Ajung
să nu mai țină nici șezetozarea
iarna unii cu alții! Și atunci binele
de obște al comunei, al bisericeii,
al școlii, al culturii peste tot,
suferă în chip dureros. Oamenii să
nu ducă patima politică și pe alt
țărîm al vieții, să o lase numai
acolo unde e vorbă de treburi po-
litice.

În celelalte, cînd e vorbă de
ori-ce mișcare culturală, de luptă
împotriva vrășmașilor noștri vechi,
cari tot aci între noi sînt, toată
ura politicească dela noi s'o lăpă-
dăm, cu frăție zid de apărare
să ne facem împotriva vrăj-
mașului de obște, și al nostru
neam să-l ridicăm!

Îmbirea noastră de neam să
fie a-tot-cotropitoare, a-tot-birui-
toare, înălțătoare a tot ce e spre
binele neamului nostru, și numai
spre a celui al nostru!

Ca frații noștri din Basarabia,
și cei de aiurea, și în această pri-
vință să găsească la noi o pildă
vrednică de urmat!

Spre această țintă ne întoarcem
privirea și marele învățat N. Iorga,
cînd spune, chiar în declarația sa
făcută acum după alegeri, în adu-
narea deputaților, cînd zice, că par-
tidul dsale își pune ca țintă: „cul-
tivarea (luminarea) răbdă-
toare a mulțimilor astăzi
încă robite”...

La Genova

Marele Stat al Popoarelor, s'a
poticnit! Acolo au venit toți
să chibzuiescă în bună înțele-
gere pentru refacerea Eu-
ropei, dar viclenii Germani și
vulpile rusești — au folosit prile-
jula lega tovărășie deosebită, frăție
cu gînd vrășmaș celorlalte țări!
Lor nu le trebuie buna înțele-
gere dorită de acelea, ci iar
pescuire în turbure

Marele Stat și a întrerupt
lucrările până se va chibzui ce-
de făcut cu acești nebuni.

Știri politice

Intr-o scrisoare cu știri din București, tipărită în numărul de Paști al „Gazetei Trans”, ca și în multe ziare din capitală, — se stăruie tot mai mult asupra gândului, că Partidul Național din Ardeal, să fie poftit, ba chemat cu hotărâre, ca să treacă și acolo, în vechiul Regat.

„Este viață dorința unei mari părți din burghezia (cetățenii) orașelor și aproape toți cărturarilor, ca să se organizeze un mare partid de guvernament (care poate lua în mână frânele țării), cu ajutorul Partidului Național...”

„După părerea mea, — spune cel ce grăește Gazetei prin acea scrisoare, — Partidul Național din Ardeal este singurul, care poate strânge în jurul său, toate puterile de preț ale țării noastre...”

Și e de părere, că nouă formațiune de partid, ar grăbi descompunerea Partidului Liberal, în care clocotesc în ascuns multe nemulțumiri, ou ce să face la conducerea lui. Că mulți liberali nepătați ar aștepta numai prilejul pentru a trece și ei în acel partid al nădejzilor celor mai frumoase.

Credem că adunarea dela Alba-Iulia va fi hotărâtoare și din acest punct de vedere. Ea va avea de luat hotărâri mari, ca aceea, că: deputații Partidului Național să se mai întoarcă în parlament ori nu?, — și că: Să se înceapă întinderea organizației Partidului și în vechiul regat?

Această din urmă hotărâre, așa presimțim, ar fi întâmpinată cu sinceră bucurie în cercuri foarte largi în vechiul regat, sâtul de apucăturile volnice, adesea tiranice, ale vechilor partide politice de acolo.

Fărâmaturi, ce nu vor fi primite.

— Și greșeli ciudate —

Ztorele din București spun, că în sfatul Ministrilor (sunt în ajunul sfintelor sărbători), s'a vorbit între altele, și de alegerile întregitoare ce sunt a se mai face, de Senatori și de deputați. Cite-un deputat a fost ales în mai multe locuri, cineva a fost ales și senator și deputat. Toți își păstrează numai un loc. În câteva locuri alegerile au fost nimicite. Toate acestea cad sub alegere nouă.

Sfatul Ministrilor a hotărât, ca acele alegeri nouă, să se facă între 5 și 10 Iunie.

S'a hotărât apoi, spun gazetele, că guvernul să nu pună contracandidați în mai multe din aceste locuri, lăsând să străbată astfel în parlament, încă cîteva fruntași ai Partidului Național și ai popoarelor neromâne (Șvebi, Săcul, Unguri) cari nu au sosit în sfatul țării.

Dacă darea de samă a gze-

telor e dreaptă, această hotărâre are două laturi greșite: Intii și 'ntii a lua hotărâri privind la candidările din alegeri, e treaba Clubului Partidului, dar nu a Sfatului Ministrilor. Ministri sunt slujbași țării întregi, ei pot lua numai hotărâri ce se ridică peste interesele singuraticelor partide politice din țară. A lua astfel de hotărâri în sfatul Ministrilor, însemnă a l scobori pe el la rolul de club politic al unui partid.

A doua: A „lăsa” (ca, multe, din grație, din „bunavoință” d tale), ca să mai intre 2—3 deputați naționaliști și 1 Avereșcan în adunare, — e mai curind o „mîlă” ce jugnește, decît îndelcește. Astfel de fărîmături nu se primesc. Ele se resping. Partidul Național putea fi împăcat numai făcînd o dreptate deplină: nimicînd cel puțin 40 alegeri în Ardeal.

UNELE—ALTELE

Un nou conciliu al bisericii greco-catolice române (unite)

Biserica greco-catolică română, a ținut pîn'acum 3 „Concilio” (Mari Sfaturi bisericăști). Cel din urmă, al 3-lea, a avut loc, acum 22 de ani.

Acum conducerea bisericii pregătește un nou Mare Sfat (Conciliu), care ar avea să iee hotărâri însemnate privind noua așezare a bisericii în noul Stat în care se află azi.

Conciliu al 4-lea ar avea să chibzuiască: ce pași sunt a se întreprinde, pentru ca biserica greco-catolică română, să ajungă a avea în noul stat, așa așezare, care i-se cade după numărul său de credincioși și după faptul că biserica românească națională, cu trecut mândru.

Apoi: Să iee hotărâri privitoare la creșterea preoților, — dintre cari pîn'acum o parte erau trimiși, pentru studii mai înalte, afară de Roma și Viena, și la Budapesta, unde acum nu se mai pot duce.

Să se iee hotărâri aducătoare de schimbări potrivite vremilor ce trăim, privitoare la post, la calendar, la sărbători, — și multe altele.

Timpul tinerii Conciliului, încă nu e hotărât.

Urmarea faptelor rele.

În vremea guvernului Avereșcu s'au făcut multe lucruri slabe de cătră oamenii calici (la suflet mai tare ca la pungă) ce se adunaseră în jurul lui. Evreul „Schuller” rămâne de pomină. Prin el lucra ministrul Argetoianu, înțeles cu tovarășii săi.

Dar întâi să spunem cum stă lucrul: La București fiecare „bărbat politic” când are a-și băga mîna în vre o murdărie, trage o „mînușă” pe mîna. După ce a făcut lucrul slab, își scoate mîna din mînușă și o arată la toată lumea, că — mîna lui e curată!.. Acea „mînușă” e aproape totdeauna un Jidan! Pune dl Ministru X la cale o „afacere”, un gheșeft ceva, din care să-i cadă și lui o fărîmă cît un deal, chiamă pe un Jidan

și-l însărcinează să ceară lucrul, așa și așa, el face să i-se de. Dacă-l apucă deputații de împotrivire în parlament sau gazetele neatârinate, el se lapadă strașnic de tot lucru și spune: »Dar nu eul Uite, puchinosul ăsta de jidan e mișelul El m'a înșelat. El a făcut porcăria!..” Și jidanul bagă la buzunar toate injurăturile, — știe el de cel

De aceea se și spune la București, că acolo tot »omul politic” își are Jidanul său, — mînușa sa! Acum ne întoarcem la ce era să spunem:

Când Argetoianu dote »loviturile» mari în punga statului, păgubindul odată cu vre-o 18 milioane, odată cu mai multe, — (afară de altele mai mărunte), el se apără cu Schuller. Schuller, puchinosul, mi-o făcu. Eu nu-s de vină!

Azi Schuller e la dubă și își așteaptă judecata, în firul căreia pot leși încă multe lucruri urite la iveală.

Al doilea om de acest fel ajuns zilele astea la dubă, e ungerul Varjasy. Acesta s'a aflat să aducă din Austria ori din Ungaria câteva zeci de vagoane de hîrtie. Ministru Goga i-a dat scrisoare de »recomandare» (sprijini-toare) cătră Ministrul de industrie și comerț, condus pe atunci de Tăslăuanu. Și »treaba» s'a făcut.. Statul a leșit păgubil și de aci cu un frumuseț număr de milioane!..

Acum după plecarea din guvern, guvernul cel nou a cerut tribunalului și procurorului, să facă o cercetare în treaba acestei cumpărări de hîrtie, despre care s'a vorbit mult rău. Și văzurăm pe dl Goga, fost Ministru, chemat la procuror și ascultat (așa cum fusese și Argetoianu și Avereșcu chemați în treaba Schuller); dl Goga a spus că d-sa numai a dat »recomandă-tia» lui Varjasy, dar permisul de adus hîrtia l'a dat d. Tăslăuanu. A fost chemat și d. Tăslăuanu, dsa a pus toată vina pe »păcătoșul» de Varjasy, care i-a înșelat!..

Atunci procurorul a dat ordin (poruncă), ca dl Varjasy să fie adus și pus în arest, alături de ortacul său Schuller.

În singurătatea arestului inima jupănului Varjasy se va înmuia și se va înfrica, și — nici nu știi ce destăinuirii dureroase va mai face! Dureroase nu pentru că va trage țolul de pe unii vinovați mai mari ca el, — ci pentru că cel încurcați în această poveste urtă sunt — doi miniștri ardeleni!.. Și noi numai bucura nu ne putem, când vedem că îmbulzelle unor fili ai Ardealului de-a ajunge și ei Miniștri, — nu au izvorit din dorul de a străluci din scaunele de miniștri prin facerile lor de bine pentru Ardealul lor iubit și pentru scumpa țară, — ci de a-și face sieși rosturi pentru care, după coborârea din acele scaune, să fie hîrtuși pe la judecăt!..

Doamne, cum cu totul altceva a așteptat și așteaptă Ardealul, dela fili săi cel ajunși sus pe scara norocului în noua țară!

Iacă pentru ce trebuie prețuită mult stăpînirea guvernului Valda, ieșit din sânul Partidului Național, căci după acela nici o vorbă rea nu s'a auzit!

Cine știe.

ceva despre Iosif Viorel din Șibot, fost în regimentul 64 inf. apoi la Reg. 62, dus la lupte spre Italia, să dea știre la tatăl lui: Filip Viorel din Șibot (jud. Hunedoarei).

Răspuns

la „Răspunsul” dlui Dr. Vlad.

III.

„Ți-am salvat averea”.

DI Dr. Vlad vrea să mă înfățișeze lumii ca om nemulțămitor, când într'un loc în Răspunsul dsale zice: »Toată Orăștia știe, că eu Ți-am salvat (mântuit) averea” — lucru pentru care s'ar fi așteptat dela mine, la nișcă recunoștință!..

Lucrul acesta poate că l'o fi știut toată Orăștia, mă mir numai că această Orăștie nu mi l'a spus și mie nici odată. Iaca ce știu eu:

La plecarea mea în pribegie, eram dator la „Ardeleana” vre-o 20.000 coroane. Ca să și asigure pretensiunea, dar și ca să asigure această tipografie contra licitației altor creditori, la stăruințele repetite ale Cancelariei advocațiale a băncii, banca a cerut licitație pe tipografie și a cumpărat-o ea. A administrat-o, dînd-o în arîndă; și-a luat cametele ce i-se cuvineau. Iar când m'am întors acasă, banca mi-a dat napoi tipografia, primind eu asupra mea vechea datorie. I'am mulțămît pentru asta băncii și i sunt și azi mulțămitor.

— Casele nu mi s'au vîndut, căci oprea legea moratoriului. Totuși, pentru Decembrie 1918 se pusese licitație și pe case, numai revoluția a împedat licitarea.

— Incolo, se ceruse licitarea mobilelor, cari puteau fi vîndute. Ca să nu se vîndă mobilele aduse de soția mea, s'a făcut cerere de escindere, trebuind dovedit la judecătorie cari sunt mobilele ei, ca să nu se vînză drept ale mele. Aci martorii erau hotărâtori. Acești martori au cerut sprijinul advocațial al dlui Dr. Vlad, care a făcut cererea de escindere și s'a înțîișat doară de 2 ori la judecătorie. Pe temeiul faziunii martorilor, mobila a fost salvată de licitație. Când am venit acasă, în lista cheltuielilor ce „Ardeleana” le-a avut cu administrarea Tipografiei mele, am aflat scrise 700 (șapte sute) coroane cheltueli advocațiale plătite dlui Dr. Vlad. Care va să zică, dacă dl Dr. Vlad a ostenit ceva pentru mine, ca avocat, i-s'a plătit cîștit. Pe acea vreme acel onorar era destul de frumos. Mă apăra ori-cine pentru ei, fără a-mi mai cere pe urmă și... recunoștință.

— Dr. Sebastian Bornemisa, întemeiasse aici o Librărie românească și Institut de editură. Eda revista „Cosinzeana” și frumoasa Bibliotecă a Scriitorilor Ardeleni, care rivaliza cu cărțile Minervei dela București. Sasul Krafft din Sibiu, l'a pârît prin sasul Dr. Klein din Orăștie, pentru datorie de 175 coroane, de fapt cu scopul de a nimici un institut românesc de editură, care începuse a-i fi concurent simțit.

Conducătorul Tipografiei mele, dl. I. Ciontea, a cerut, și domni din Cancelaria advocațială a Ardeleni au stăruit cu căldură, să fie ajutat dl Ciontea a cumpăra d-sa librăria, cu gândul, că de-o mai veni napoi stăpînul ei, să i-se deie în samă, așa cum s'a făcut cu tipografia mea. DI Dr. Vlad s'c împotrivit la acest plan. S'a lăsat licitație „liberă”, la care rudenla dsale librarul Ciurcu din Brașov, avizat, a venit și a cumpărat toată editura cea frumoasă a Scriitorilor arde-

Ieni: 16.000 de volume cu câte 4 fileri (zi patru fileri) volumul Azi le vinde ca cărți de celtre în școli (Agârbiceanu, Ciura, etc.) cu câte 12-15 Lei volumul. Eu tipărisem pe credit acele cărți, căci tinerul librar nu le putea plăti. Și am pierdut în acea zi numai, peste 20.000 de coroane ce aveam investite în acele cărți. Și le-am pierdut pentru că nu s'a aflat nimenea să ne dea de știre la București, deși, fiind înainte de intrarea României în război, mergeau nu numai scrișori, ci veneau oameni la București, - căci doar nu lăsam pentru 175 coroane să suferim o așa pierdere grozavă. Avere de vre-o 100.000 coroane, ni-s'a vândut cu 3500 coroane cari s'au mistuit în spese, - iar datoria *Librăriei ni-s'a lăsat nouă pe când am venit acasă, s'o plătim!* Și Dr. Bornemisa a plătit-o el, acum decând e acasă, în sumă de vre-o 6000 Lei...

El, bine, după toate acestea, aș voi să știu și eu, ce avere mi a salvat Drul Vlad pentru care mai așteaptă dela mine și „recunoștință“?!

Chiar din punct de vedere românesc, a fost o mare greșală născocirea acelei întreprinderi! De se salva, azi aveam în Orăștie un om de cultură mai mult, aveam un Institut de editură și o revistă literară, care numai bine făcea bunului nume al Orăștiei.

Mi-e așa de neplăcut să vorbesc de aceste lucruri, de cari am făcut de 4 ani de zile și nici odată nu le-aș fi amintit. Dar Dr. Vlad mă silește să mă apăr, - învinuindu-mă de „nerecunoștință“...

De ce nu l apăr mai cu inimă?

Un mare cap de vină îmi face dr. Vlad din aceea, că nu am scris special despre d-sa și despre Dr. Iustin Pop, sprijinindu-le candidaturile. E adevărat. Dar dacă am susținut *partidul Național* cu toată hotărârea, nu erau susținuți și domnia-lor, candidați ai partidului Național?

Că n'am scris articlul special despre dînși, încă de ce n'am scris:

1. Întâi și 'ntâi știam că d. Dr. Iustin Pop și Dr. Vlad, au *gazeta dumnealor specială* în care își pot face, și și-au și făcut, atâta reclamă personală, câtă poșteau! (Ba, la adevărul, nici această gazetă, „Solia“, nu i-a făcut dlui Dr. I. Pop reclamă aproape deloc, semn că nici d-sa nu i simțea trebuința, dar dlui Dr. Vlad i-s'a făcut de ajuns!) De ce era „musai“ ca și „Libertatea“ să i facă, când știam bine că stă foarte bine la sate?

2. N'a cerut nimenea, nici Dr. Vlad, nici Iustin Pop, „Libertății“ să-i facă reclamă specială lui. Că de l cereau, îl îndrumam la vechiul sistem cunoscut al „Libertății“ de înainte de război, când făceam pentru cercul cutare pagina 1 a foii cu strigare în folosul candidatului său (paginile celelalte rămânând la fel), pentru cercul al 2-lea pagina 1 cu chemare potrivită pentru candidatul lui, - și așa mai departe. Acum nu mi-a cerut nimeni acest serviciu, și așa am făcut foia numai așa cum se potrivea pentru toate cercurile! „Libertatea“ nu e cetită numai în județul Hunedoara, ori numai în cercul Orăștiei, ci și în Sătmăș, în Banat, în Bihor, în Făgăraș, în Torontal, - nu o pot umplea cu reclama personală a candidatului dintr'un singur cerc, căci atunci cetitorii din celelalte cercuri, n'au nici un folos de foaie.

3. Dar peste tot „Libertatea“ nu mai face azi cult personal născocit. Nainte de război făceam Zei din oameni muritori, ne făceam chipuri cioplite naționale și ne închinam lor, - căci aveam nevoie de ele pentru a ținea sufletul și credința din popor. Așa o cerea politica acelor vremi. Adeseori era un fel de joc de-a „Z-neule“. Zugrăveam pe-o coală mare de hirtie un chip, ori scriam cu slove mari un nume, și atârnam câteva cozi de hirtie roșie și galbină și vânătă, și i dam drumu în sus prin zări și trăgeam zdravăn de sforă! Lumea se uita însuflețită la frumosul „zmeu“ care se înălța așa de sus pe câșii ajută sforă, și l aplauda și-l lauda, fără să se gândească deloc la sforă care-l înălța, nici la cel ce zmucea de sforă... Dar, vezi, aveam trebuință politică de aceste lucruri. Și acum spun că bine am făcut, cum am făcut.

Azi însă, în România, eu unul nu aflu că e nevoie să mai facem aceste zeificări de oameni. În noua țară tot omul să se țină sus prin vrednicia sa, prin facerile sale de bine pentru popor, pentru țară. Acelea vor fi laudate prin sine înseși.

4. Acest al 4-lea punct, că pentru-ce eu nu mai umplu „Libertatea“ cu laude la adresa activității politice a dlui Dr. Vlad, e pentru mine cel mai dureros. Îl spun în două cuvinte: Pentru că, după purtarea dlui Dr. Vlad, privită sub raport național, dela izbucnirea războiului mondial încoace, - în mine personal s'a stins cu totul însuflețirea pentru politicul Dr. Vlad de naintea războiului. Dela aceea dată, purtarea d-sale merge în zic-zac. Ea e ca o lumină electrică a cărei mașină nu funcționează normal, odată dă lumină multă de-ți izbește ochii, odată slăbește de nu mai poți ceti la ea, apoi se stinge pe-o vreme, și după un timp iară învie și luminează, mai tare ori mai slab, după cum o ajută mașina.

Convingerea asta a mea asupra ținutei dlui Dr. Vlad, îl rog să-mi dea voie să n'o motivez, să n'o dovedesc, să le lăsăm mai bine pe toate uitate. Amintirea lor nu mai e de nici un folos, nici pentru poporul nostru bun și credincios, nici pentru partidul național. Dar această lipsă de însuflețire politică pentru dsa, îl poate lumina destul, că de ce am fost „nici cald, nici rece“ față de dsa dela întoarcerea mea din pribegie, și și în vremea acestor alegeri.

N'am folosit nici odată această foaie, ca să mă laud în ea, - azi însă când Dr. Vlad se atinge și de naționalismul meu, trebuie s'o spun: *Cariera mea politică a fost dela începutul ei și până azi, oabla ca lumina, intransigentă, ce n'a cunoscut clătănarea!* - Poți, dle Dr. Vlad, să spui și dta acest lucru despre dta?

Ar fi să mă reflectez la aceea că, în „Răspunsul“ său, dl Dr. Vlad se acață și de toată familia mea. Pe Dr. S. Bornemisa, care nu i-a făcut nimic, dar căruia dsa i-a făcut „binele“ arătat mai sus în jurul întreprinderii în care și pusese tot sufletul și tineretea sa, - îl învinuiește că ar fi scris ori inspirat un articol în contra sa în „Dreptatea“. Dr. Bornemisa i-a trimis răspuns în care îi spune că nu-i nimic adevărat și acea afirmație e numai urmarea unei halucinațiuni (nălu-ciri). Dar dsa nu i-a publicat răspunsul nici până azi în Solie. Lasă pe ce-

lătorii Soliei să creadă în vorbele neadevurate scrise despre acela. Pe cumnații mei vrea să-i arate „fricoși“ ori chiar lași în zilele grozavului război. Mă mir foarte de Dr. Vlad că atinge astfel de coarde în jurul cărora de se vor isca discuții, apoi nimenea nu iese greu rănit din ele, ca tocmai d-sa! Până volu putea, volu încungiura și opri această discuție.

- Un bun cetitor al „Libertății“. Coriolan Isaac din Nierău (Torontal), îmi scrie o scrisoare plină de mult suflet național, și mă roagă ca, după-ce s'a incredințat și d-sa că mi-s'au făcut învinuirii nedrepte, să încetăm totuși desbaterea aceasta în foi, căci nu e folositoare partidului.

- Un învățător din Bănat, d Emil Novacovici din Răcășdia, căruia dl Dr. Vlad i-a trimis 10 foi spre împărțire între țărani, și i-a scris, i-a trimis napoi foile, spunând că poporul are nevoie de altfel de cetiri, „cari să liniștească sufletele învrăjbite, să restabilească vaza și încrederea poporului în conducătorii săi firești“...

- Aflu că și dorința dlui Dr. Maniu e, să se curme această discuție nefolositoare între doi membri ai Partidului Național.

Eu mă supun acestor glasuri curmînți, și aștept cu liniște venirea juriiului de fruntași ai Partidului, care să-și spună judecata între noi.

De încheiere doar atit: Dr. Vlad a putut vedea din cel dintii răspuns al meu, că m'a învinuit pe temel de... povești de pe uliță, de intrigi ori de închipuiri deșarte. Ce mult aș fi dorit să nu le iese drept „adevăruri“ și să nu provoace această discuție, de nici un folos.

Pr. Ioan Moța.

Postscript. În „Scrisoarea deschisă“ ce o văd în numărul de azi al „Soliei“, dl Dr. Vlad spune că eu în numărul trecut mi-am asemănat întreprinderea mea cu porcăria d-sale dela Bobâlra.

Nu, dle Dr. Vlad, eu mi-am asemănat-o cu moșia d-tale dela Bobâlra. Și eu nici odată n'aș fi cutezat să-i zic acelei moșii peste tot o porcărie. Dacă d-ta înlocuești cuvântul moșie folosit de mine, cu cel de porcărie, - să se știe că nu eu i-am zis așa...

Un țaran în frac și clac.

În numărul mai nou al „Soliei“ un „econom“ adevărat un țaran scrie un articol în care îmi spune că aș fi fost „fariseu“ mare când am scris despre liberali și exportul de vite în numărul trecut...

Nu se află țaran în acest ținut, care să vorbească cu mine în acest fel. Cel ce a scris acele șire, e țaran cu - frac și clac. De mi-o arată dl Dr. Vlad în ființă pe cel ce a scris articolul și l'oi vedea că-i țaran, mă oblig să-i cumpăr îndată un frac și un clac...

NOUTĂȚI

Starea Principesei Elisabeta e încă tot îngrijitoare. Boala grea (tifos) abia a început să dea numai puțin înapoi.

Dl Dr. Iuliu Maniu a ieșit din Clinica din Cluj în ajunul sfințelor sărbători, - dar totuși nu poate umbla decât răzimat de cârji, încă vre-o 2 săptămâni. Totuși a avut bucuria a putea petrece sfințele sărbători în mijlocul familiei.

Dentist Dr. S. Seidner dă consultații, în ORĂȘTIE Piața Aurel Vlaicu 7 (la etaj de-asaupra prăvăliei Ioan Rob). - Plombe. - Scoatere de dinți fără durere. - Punere de danturi.

Comunist - Impușcat. Un primejdios comunist, ce se chema Leonte Filipescu, a fost arestat de poliția română înainte cu cîteva luni (cînd s'a descoperit tot complotul, urzala păcătoasă) a comunistilor dela București. Acesta adusesse cu sine pe furiș din Bulgaria felurite materii explozibile (ce iau foc), ca dinamita cea mai strașnică zisă ecrasit, și altele, și o așezase în casa chirișului său din com. Șerban-Vodă, de bună samă nu să facă cu ea biserică...

Arestat, s'a îmbolnăvit în arest. A fost dus în spitalul temniței. Acum făcîndu-se bine, a fost dat, în ajunul sărbătorilor, la o sentinelă, să-l ducă napoi la temnița grea dela Jilava. Cînd era pe drum spre arest, la o cotitură de drum, a cerat să fugă pe după ceva ziduri și să scape. Strigînd sentinela (soldatul de pază) pe el, și nevrînd să asculte, acesta a tras foc asupra lui, nimerîndu-l cu un glonte oblu 'n cap, pe dinapoi, cu altul în inimă. Nefericitul a murit pe loc.

Un fioros atac de hoț. Cetim în gazeta „Dreptatea“ din Oradea-Mare: În noaptea din Dumineca Floriilor spe Lunii, răufăcătorii până acum necunoscuți, au intrat în casa fruntașului țaran Mihai Popa, din comuna Felcher, și nefîind el acasă, i-au furtat soția afară, an lovit-o cu săcurea de mai multe ori, încât a lăsat-o în nesimțiri. Au jefuit și au dus ce au găsit. Până acum nu se știe cine sunt nelegiuții cari au săvîșit această tărăhărie. Jandarmeria e însă pe urma lor. Nenorocita a doua zi a fost oșperată (i s'au făcut tăieturi cari curăță rănile), dar până acum nu și-a venit în fire.

Ce le dăm și ce ne dau... Curtea Marțială (judecătoria militară) din Cluj, o judecată pe mai mulți Unguri pentru că au țesut „complot“ (pregătire de a face mare stricăciune) împotriva statului.

Ungurii la rîndul lor au arestat pe numeroși români ce aveau cale prin Ungaria, bănuindu-i de „șpionaj“, deși nici naiba nu mergea la ei cu glînd de șpionare.

Guvernul român a intervenit la cel din Budapesta să sloboază pe cei arestați nevinovați. Să-i lase să vie acasă.

Guvernul din Pesta a spus: Ții dau, dacă și voi dați drumul la ungurii judecați de voi pentru complot politic pe pămîntul vostru.

Și guvernul român s'a învoit la asta. Și în curînd alt rînd de Români de cei prinși și arestați în chip volnic, din răsbunare, de guvernul unguresc, vor fi lăsați să vină acasă, - iar din complotiștii unguri vor fi trimiși în Ungaria Dr. Csernâth Iozsef, Andraș Tamaș, și încă 6 ortaci ai lor. Ducă-se cu Dzeu. Bine că scapă țara de ei.

Ca 'n America... Din America au venit și pe la noi două dansuri cam ciudate și deochiate, dacă nu-s jucate de oameni de bun gust, - sunt jocurile „one-step“ și „fox-trott“. Acum cetim că Americanii au luat măsuri să pedepsască pe acei judecători cari prin mișcări prea repezi fac mai mult de 66 pași pe minută, sau la fox-trott mai mult de 40.

Acum poștește și pune poliția să numere mișcările fiecărei jucătoare și jucător pe minută!

REGATUL ROMANIA.
Judecătoria de ocol secția
cărții funduare Orăștie.

Nr. 106/1922 c. f.

Estras din edictul de licitație.

Secția cărții funduare în cauza execuțională a creditorului executant Gheorghe Berlan din Cugir repr. de Dr. A. Scharer avocat în Orăștie contra debitorului executat Stanciol Toma lui Toma din Cugir a ordonat licitația executorie pentru încasarea pretensiunii de 1000 Lei capital și acc. asupra nemșcătoraelor cuprinse în prot. fund. din Cugir Nr. 295, 354, 3351, 5218, 1483, 1035 sub Nr. ord. A + 1, A + 4, 5, 7, 10-12, 15, A + 1, A + 1, A + 1, și A + 1, sub Nr. topografic 533, 1999, 2147, 3077, 3942/1, 4038, 4289, 4577, 4578, 5418, 3455/2, 1560, 1674, 5620, 534, ca prețul de strigare de 400 Lei, 10 Lei, 44 Lei, 52 Lei, 17 Lei, 15 Lei, 29 Lei, 13 Lei, 20 Lei și 15 Lei.

Licitația se va ține la 28 Aprilie 1922, orele 10 a. m. în comuna Cugir la casa comună. Nemșcătorul ce cade sub licitație nu se poate vinde cu un preț mai mic de două treimi a prețului de strigare.

Cei care doresc să liciteze sunt obligați a depune ca vadiu la mâinile delegatului zece la sută din prețul de strigare în număr, sau în hârtii de valoare acceptabile conform legii pentru cauziuni socotite în cursul stabilit în §ul 42. al art. de lege LX. din 1881, sau a preda delegatului reversul despre depunerea vadiului în depozit judiciar și a subscrie condițiile de licitație §§-1 147, 150, 170, art. de lege LX. din 1881, §ul 21, al art. de lege XLI. din 1908.

Acela care a făcut un ofertă mai mare ca prețul de strigare, e obligat a completa vadiul până la procentele corespunzătoare sumei oferite, (§. 25 XLI 1908).

Orăștie, la 22 Febr. 1922.

Dr. Cadaru, m. p.

(436) 1-1 Judecător.

Croitorie pentru dame!

Aduc la cunoștință onorabilului public, că m'am stabilit în Orăștie și am deschis

croitorie de dame

în Piața Rege Ferdinand, Nr. 32 în curte.

Am prăcă îndelungată din croitorii de frunte din orașe din Regat. Lucrez după cele mai nouă modele și jurnale de modă: costume, tailleuri-uri, rochi, dela simple, până la cele mai elegante.

Rozalia Bucșa

(437) 1-3 croitoreasă de dame.

Au sosit:

Mărfuri de coloniale, —

Vinețele de var, frumoase!

vopsele de ouă; — făină, — țărițe, — petrol, și se vând cu prețuri ieftine, în prăvălia:

Frații Mayer

(403) 4-6

Orăștie, Str. Mihai Viteazul.

Tipografia „Libertatea” în Orăștie.

Atenție!

La subscrișii se gătesc vinuri de prima calitate de pe Târnavă, vinuri de masă și de soiu, — precum și țulcă, rachia de trevere și silvoriu întors, —

vânzare în mare!

Tot aci se capătă ieftin altol de viață de via din vestitele pepinere (școli) de via de pe Târnavă!

(433) Cu stimă: Frații Kartmann
2-3 Orăștie, Str. Cetății Nr. 13.

Casă de vânzare

din mână liberă în Orăștie Strada Avram Iancu, Nr. 5. Conetă din o prăvălie, 3 odăi, 1 bucătărie, cămară de beton, pivniță, în curte încă 2 odăi, 2 bucătării, încă o bucătărie de vară cu cupor și o oada, 4 megalii de lemn, șopro, fântână cu pompă.

În locul cel mai plăcut al orașului. — Informașii în casă.

(427) 2-3.

Casă de vânzare

în Orăștie, Strada Lungă No. 19, — avind grădină de 1 jugăr și jumătate și un alt loc de casă, tot în Strada Lungă. Se vinde din mână liberă. Informașii la Hotelierul hotelului „Coroană” Orăștie.

(440) 1-2

Pentru on. dame!

Aduc la cunoștință on. dame din loc și jur, că iai-au sosit:

cele mai nouă modele de

pălării

Cu distincă stimă:

Török Bălințé modistă.

Orăștie, peste drum de tipografia „Libertatea”.

(420) 3-3

Domn, 35 ani, titrat, șef de serviciu la institușie bancară, venit 50,000 Lei anual, dorește:

căsătorie

cu o domnișoară sau doamnă, bună condișie, fizic plăcut, sănătoasă, posedind dotă numerar și case. — Discreșione absolută. Răspundeșii: C. Patrichi — Poste restante — Sibiu. (425) 2-2

Garnitură de îmblătit

de 6 P. H. completă, în bună funcșionare, cu locomobil de abar, — e de vânzare la subscrișul.

George Vonica

2-3 (435)

Bininș p. Orăștie.

Hallo!

Vin bun până la 10 lit. costă 10 L.
Dela 10 lit. până la 20 lit. 9 L.
20 50 8 L.
Dela 50 lit. în sus costă lit. 750 L.
Mai departe este vin bun vechiu de masă litru cu 14, 16 și 20 Lei.

439 3-10 Hans Stephant, Orăștie.

Hallo!

De vânzare.

Prăvălie, cu arangeamentul întreg, — e de vânzare într-o comună mare din ținutul Orăștiei. Adresa la Redacția foii.

(424) 2-2

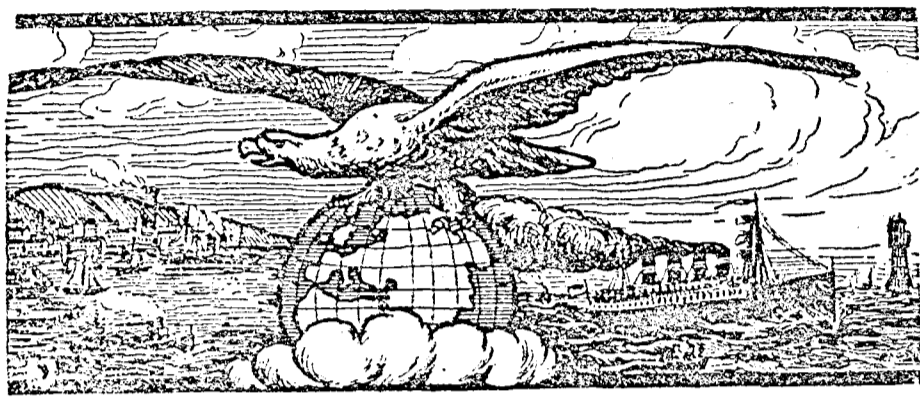
Licitașione.

Corporașionea Industrială din Orăștie dă în întreprindere prin licitașie minuentă cu oferte închise repararea temelnică a casei sale din Strada Mihai Viteazul Nr. 34. Condișionile de licitare precum și planul lucrărilor se pot vedeă în orele de oficiu în cancelaria Corporașionel până inclusive 30 Aprilie sl. n. a. c.

Orăștie, 10 Aprilie 1922.

Ioan Fleșeriu S. Cârpenișan
secretar. președinte.

(431) 2-2

Banca Centrală

PENTRU INDUSTRIE ȘI COMERȘ, SOCIETATE PE ACȘII
— CLUJ. — Filială principală: Sibiu. —

strada Cisnădiei No. 7 etajul al II-lea

Capital Lei 50 milioane. Fond de rezervă L 16 mil.

Centrala în Cluj, Strada Regina Maria Nr. 6.

Edificiul propriu. — Telefon: 783 și 133.

Legături directe cu străinătatea
Mari magazii de mărfuri la toate filialele.

EXPORT-IMPORT

Secția de mărfuri și Secția de cereale importă și exportă, cumpără și vinde tot felul de mărfuri coloniale, de băcănie, textile, cereale și produse agronomice.

Secția de Bancă și Secția industrială se ocupă cu totfelul de afaceri bancare, finanșalizează, nașionalizează și creșază noi rami de industrii.

Secția de organizare și secția Americană fac acvizișia și propagandă cuvenită, dau informașioni și sfaturi binevoitoare gratuit tuturor acelor care li-se adresează.

Asignate și cecuri americane, dolari, precum și libele de depunere dela atle bănci streine, se primesc spre încasare, aducându-se banii la noi fără cheltulală și eliberându-se imediat libel de depunere.

Pentru Depuneri spre fructificare dăm:
în Cont-curent 4 1/2% netto
pe libel de depunere cu abșicere reglement. 5% - 5 1/2% netto
pe libel de depunere cu termen fix de 1 an și după sume mai mari 6% netto

(394) 6-

Dorea după interese o plăteșie institutul.

Dolari, asignate și cecuri americane, se primesc spre încasare și depunerile se primesc spre păstrare și fructificare totdeauna sub cele mai favorabile condișioni la:

- Banca Centrală Cluj str. Regina Maria Nr. 6.
- Banca Centrală, Filiala Alba-Iulia (fosta bancă „Iulia”)
- Banca Centrală, Filiala Ared Piașa Boros Béni Nr. 3.
- Banca Centrală Filiala Hașleg, (f. bancă „Hașlegana”)
- Banca Centrală, Filiala Oradea-mare, (f. b. Sentinela)
- Banca Centrală, Filiala Sibiu, str. Cisnădiei Nr. 7. II.
- Banca Centrală, Filiala Turda, (f. bancă „Arășana”)

Sprijinișii BANCA CENTRALĂ căci este cel mai mare institutul industrial și comercial al nostru, înșinșat cu capital curat românesc-ardelenesc. — Prin muncă neobșșită și chiverașeală cu rost și-a creșat în scuilă vreme un loc de frunte.